

"מסירות-נפש"

סיפור על רבי יוסף יצחק שניאורסאהן, חותנו וקודמו של הרבי
משיחת י"ב תמוז תשמ"ה

הרבי הרש"ב שלח פעם את בנו היחיד, חותני הרבי, ואמר לו לנסוע לעיר הבירה, שנקראה אז בשם פטרבורג. הרבי שאל את אביו עד מתי עליו להישאר שם, ואביו ענה לו: "עד מסירות-נפש!"

לכאורה התשובה אינה מובנת. מה פירוש "עד מסירות-נפש"? היו אלה שנים כתיקונן, והרבי נהג בהתאם לחוקי המדינה, ובוודאי שלא עשה דברים המביאים לידי עונש מוות. וכך הרבי המתין להזדמנות, "מתי יבוא לידי ואקיימנו". ואז הגיעה לידו ההזדמנות.

נודע לו שהיתה גזרה, גזרה שלא היתה קשורה בשלוש העברות החמורות, אלא בקשר לחינוך הילדים, או להכשרת רבנים שתפקידם לחנך ילדים.

הרבי נהג בשיטה של "מלכתחילה לדלג מלמעלה": הוא פנה לאדם שהיה מחנכו של שר הפנים, שבאותם הימים היה השר התקיף ביותר, והוא היה הקובע עבור הצאר. כידוע, הצאר עצמו לא היה חכם יתר על המידה, ויש אומרים, שהוא לא היה חכם כלל... ושר הפנים באותם הימים היה זה שקבע עבורו. לשר הפנים היה מחנך שחינך אותו בעבר. באותה עת הוא סיים כבר לחנך את תלמידו, והתלמיד נעשה כבר שר הפנים, אבל הוא התגורר עדיין באותה עיר.

ואז עלה בדעת הרבי, שאולי זוהי ההזדמנות למסירות-נפש: ליצור קשר עם האדם שחינך את אותו רשע מרושע, שכן שר הפנים באותה עת היה רשע מרושע מבחינה אנושית - הוא ארגן את הפוגרומים, ועניינים ידועים נוספים. ואכן, הרבי שוחח עמו, והשפיע עליו שייתן לו רשיון.

הרבי שאל אותו מה ניתן לעשות כדי לבטל את הגזרה, והלה השיב: עליך לדעת, שזהו עניין הכרוך במסירות-נפש. עתה הבין כבר הרבי את כוונת דברי אביו: "עד מסירות-נפש".

המחנך מסר לרבי מסמך, שבו ניתן הרשיון להיכנס לבניין שבו היה משרדו של שר הפנים. הרבי ידע את הסכנה הכרוכה בכניסתו לבניין זה - יהודי עם זקן ופאות, לבוש "סירטוק", שהרוסית שבפיו אינה כה צחה ומשופצת... הרבי אכן דיבר רוסית היטב, אבל היא לא היתה בהכרח נטולת מבטא זר.

הרבי הלך אל הבניין וראה את שר הפנים יוצא מהבניין. הרבי מיהר ופנה לשוער, שומר הפתח, והראה לו את המסמך המתיר לו להיכנס לבניין. השומר לא הבין את כל העניין: ידוע היה, שליהודי אסור לשהות בפטרבורג, שלא לדבר על כניסה לבניין זה, שלא הותר לאיש להיכנס אליו ללא רשיון מיוחד, גם לא לגוי, ואפילו לשר גדול ביותר. אבל הוא ידע שאין בידו להתווכח, שהרי מדובר ברשיון מיוחד, ואלמלא היתה סיבה המצדיקה את כניסתו - מניין לו הרשיון?

הרבי נכנס לבניין, אבל הוא לא ידע היכן נמצא חדרו של שר הפנים. הוא שוטט בבניין וחיפש, עד שנאלץ לשאול את אחד הגויים שם היכן נמצא חדר זה. דבר זה כשלעצמו היה סכנה שאין כמוה.

הרבי נכנס אל החדר, הוציא משם את המסמכים שבהם דובר על הגזרה, החתים אותם בחותמת הקובעת שהגזרה בטלה, החזירם לשולחן, למקום שבו היו מונחות הגזרות שבוטלו, ויצא מהחדר. הרבי יצא מהבניין, ולאחר-מכן נסע לביתו.

פרשת זארא

אין זה דבר שאפשר להבינו ולהסבירו בשכל, ואין זה דבר שבכוחו של אדם פשוט. פעולה נגד גזרת המלכות, ובפרט מלכות ש"מושלת בכיפה", הרי על-פי המדרש, על-פי הקבלה ועל-פי המוסר, וגם על-פי השכל, יכולה להתבצע רק על-ידי מי ששייך בעצמו למלכות.

הרבי עשה זאת כשליחו של המלך שבישראל אביו, נשיא הדור, שמינה אותו לשליחו, ומכיוון ש"שלוחו של אדם כמותו", פירוש הדבר שאביו הוא שהלך לשם. אבל מי הוא שהחתיים בפועל את המסמכים והעבירים ממקום למקום, קיבל לפני-כן את הרשיון, ולאחר-מכן הודה לאותו גוי, מחנכו של שר הפנים? - היה זה אותו יהודי, שהיה אומנם בנו יחידו של הרבי, אבל בשעת מעשה לא היה עדיין נשיא! ועם זאת, בשליחותו זו הוא הפך בעצמו לנשיא, "כמותו ממש", כמו אביו.

מה נוכל ללמוד מכך אנשים כערכנו? הבעל-שם-טוב אמר, שכשאדם שומע מעשה, על המעשה להיות עבורו למורה-דרך בהתנהגותו, ולהביא לתוספת במעשיו שלו.

משמעותו של סיפור זה היא, אם-כן: על יהודי לדעת, שאם אומרים לו, או שהוא מגיע בעצמו למסקנה, שמוטלת עליו שליחות מטעם מלכו של עולם - הרי "שלוחו של אדם כמותו", ויותר מכך - "כמותו ממש", כמוסבר באריכות ב"ליקוטי תורה", על-יסוד הזוהר והקבלה. אין צורך ברמזים ובסודות, זוהי משמעותה הפשוטה של ההלכה, ומשמעתה הפשוטה של המציאות.

כשיהודי פוגש לא-יהודים ורוכש יכולת השפעה עליהם, הוא עלול להטעות את עצמו ולחשוב שמטרתה של פגישה זו היא משום שהוא צריך ללמוד דבר-מה מאותו לא-יהודי.

יהודים נבראו כדי להיות "אור נתתיך לגויים"! הקב"ה ברא את בני-ישראל כדי להאיר את העולם, לא רק את עולמו הפרטי של היהודי, בית-הכנסת ובית-המדרש, ובין יהודים אחרים, אלא "אור נתתיך לגויים" - לכל עם ועם, ולכל העמים יחד.

